Kniha: Občanský průkaz (Petr Šabach)

Předmět: Český jazyk – rozbor díla

Přidal(a): klara.v123

Petr Šabach (*1951)

- po maturitě v roce 1974 absolvoval obor teorie kultury na FF Karlovy Univerzity
- pracoval jako technický redaktor v Pragokoncertu, metodik kulturního domu, asi šest let
- jako noční hlídač v Národní galerii,1988–2001 odborný referent Galerie hlavního města Prahy
- po roce 2001 žije Petr Šabach jako volný spisovatel
- Zpracovával svoje zážitky do svých povídek
- Úmyslně píše povídky nespisovně
- Díla se odehrávají v Praze, většinou v komunistickém režimu, většinou autobiografická, díla jsou i předlohy k filmovému zpracování

Další díla

- **Šakalí léta** – Touha mladých po svobodě v komun. režimu
- **Hovno hoří** – povídkový soubor, film Pelíšky je zfilmována verze knihy
- **Opilé banány** – povídkový soubor, na motivy natočeno Pupendo

Rozbor díla: Občanský průkaz

LITERÁRNÍ FORMA: próza

LITERÁRNÍ DRUH: epika

LITERÁRNÍ ŽÁNR: autobiografická novela

TÉMA:

- Ukázka života v totalitním režimu z pohledu mladých lidí. Odpor proti policii, udavačství, nepřiměřené tresty a nespravedlnost.

HLAVNÍ MYŠLENKA:

- Touha po svobodě a nezávislosti, touha po spravedlnosti, rovnoprávnosti

KOMPOZICE:

- Chronologická, rozdělena do nepojmenovaných kapitol

VYPRAVĚČ:

- Hlavní postava – celou knížku nevíme jméno, Petr

VYPRÁVĚCÍ ZPŮSOBY:

- Ich-forma

TYPY PROMLUV:

- Střídá se monolog a dialog, přímá řeč

JAZYKOVÉ PROSTŘEDKY:

- Všechny vrstvy jazyka, jednoduchá hovorová čeština, studentský slang a argot, hyperbola=nadsázka, později odborné a spisovné tvary, vložené verše -> Alešovy básničky

ČASOPROSTOR:

- Totalitní Československo, 60. – 90. léta 20. st.

POSTAVY:

- **Petr** – Je to vypravěč a zároveň hlavní postava. Formou vzpomínek přibližuje život party kamarádů. Svoji zálibu našel v alkoholu, díky kterému se vyrovnává s tehdejším socialistickým režimem. Snaží se vyhnou vojně. Je na něho zasedlý strážník Rusňák, protože u sebe pořád nemá občanský průkaz, který později i ztratí. Má rád svoji partu kamarádů, na které nedá dopustit. Rád řeší různé situace u piva a nadává na příslušníky Veřejné bezpečnosti. Jeho kamarádi jsou: Aleš, Venca, Medvěd, Martin, Charlie, Míťa,…
- **Aleš** – Kamarád a spolužák Petra, má duši básníka. Jeho oblibou je také alkohol. Píše pubertální a vtipné básničky, kterými vždycky všechny rozesměje a překvapí. Jednu napíše o své spolužačce do svého občanského průkazu a má z toho problém. Později se stává právníkem.
- **Venca Jehlička** – Jeho přezdívka je Popelka. Kamarád a spolužák Petra. Je docela agresivní a výbušný. Podplatí lékaře, aby nemusel na vojnu, později ale stejně musí nastoupit. Navrhne vytržení strany 13 v občanském průkazu k výročí 13. schůze KSČ. Je to bráno jako protest proti komunistickému režimu. Ukradne svému tátovi vzácné mince, dostane se s ním do konfliktu a přestanou se bavit.
- **Daniel Pačes** – Je to Petrův nový spolužák. Když se sním někdo sblíží, může mu říkat „Daněk“. Je podlý, nikdo ho nemá. Donášel už jako malý. Stane se policistou a později i ministrem. Zneužívá své moci.
- **Rusňák** – Je zobrazován jako špatná postava. Je to příslušník policie. Znepříjemňuje život partě kamarádů ale hlavně Petrovi tím, že po něm vyžaduje občanský průkaz. Čeká na

něj skoro každý den před hospodou. Později si spolu s Petrem vybuduje lepší vztah. Přijde mu popřát k Silvestru až domů.
- **Paní učitelka Pivoňková** – Je to třídní učitelka hlavních hrdinů. Chápe své žáky a jejich průšvihy. Pomůže jim z řady problémů, ale nakonec je vlivem pomluv ve škole nucena odejít. Odstěhuje se do Kanady.
- **Pavel Hora** – Je to záporná postava. Petr se s ním seznámí v dospělosti, později ale zjistí že to byl udavač.

DĚJ:

Kniha vypráví o životě party patnáctiletých kluků, kteří právě dostali občanské průkazy, které musí nosit u sebe, jinak se dostanou do problémů s tehdejší policií. Hned u slavnostního předávání občanských průkazů se dohodnou, že rozhodí strážníkovi na ruce klouby a tím se začínají dostávat do problémů. Hned po obdržení se parta kluků rozhodne, že si v občanském průkaze vytrhnou stránku 13, která má představovat 13 schůzi KSČ, jako protest proti komunistickému režimu.

Celou knížku provází mladík Petr, který popisuje životy svých kamarádů a jejich útrapy, jejich experimentování s alkoholem a poslouchání zakázaných kapel. Petr hned po pár dnech občanský průkaz ztratí a tím se dostává do problémů se strážníkem Rusňákem, který ho za každé situace kontroluje. Čeká na něj vždy před hospodou. Později spolu mají lepší vztah. Strážnou ruku nad nimi drží mladá učitelka Pivoňková, která ale nakonec vlivem režimu a podlých lidí ve škole dostane výpověď a odstěhuje se do Kanady.

Společně prožívají různé životní události jako problémy v rodině, první lásky, šikanu od policie a nástup na vojnu. Jelikož nikdo na vojnu nechce, snaží se tuto povinnost obejít a dostat tzv. modrou knížku. Například Míťa si celý rozpálený lehne do sněhu, dostane zápal plic a později i umírá. Někteří kluci se vojně vyhnou, ale někteří musí i tak nastoupit. Petr to měl docela lehké, jelikož jeho otec měl dobré vztahy na psychiatrii. Petr tu nějakou dobu pobyl a na vojnu vůbec nemusel.

Parta kluků většinu času tráví po hospodách a řeší nejrůznější problémy, nejčastěji pak s VB. Po pár letech se u Petra objeví Venca s Medvědem, kteří se dozvěděli, že se bude natáčet film, kde budou moci bez následků napadnou policii, a tak do toho všichni s chutí jdou. Petr zde uvidí Rusňáka a chce se mu za všechno pomstít.

Ve stáří všichni zjišťují, že to dříve s policií nebylo tak hrozné. Dozvídají se kdo na ně donášel a

vzpomínají na mládí. Petr se nakonec živí jako spisovatel a podepisuje lidem své knížky. Bohužel i paní Horové, jejíž manžel na něho donášel.